

A VASUTI MUNKÁSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
Budapest, VII., Garay-utca 16. szám, II. emelet, 9.
ahová minden levél és küldemény címzendő.

Megjelenik
minden héten
pénteken.

Előfizetési árak:
Egy óra — — — — — 80 kor. | Félévre — — — — — 4.00 kor.
Negyedévre — — — — — 2.40 " | Egyes szám — — — — — .20 "
A Szövetség tagjai díjtanul kapják.

A munkaidő.

A Máv. csökönysége a munkaidő rövidítését illetően mindinkább bebizonyosodik.

Csupán a már multkor is jelzett állapotokra kell utalnunk. Az egyik műhelyben az egyik napon 9, a másik nap 10 órát dolgoznak és naponként 9 $\frac{1}{2}$ órát számolnak el, csupán csak azért, nehogy a Máv. engedékenyek lássék a munkaidő rövidítése terén.

A legtöbb műhelyben azonban csak 8 órát dolgoznak naponta. És ez volna az ideális állapot. Fájdalom, ebben a tekintetben még Magyarország nagyon hátra van. Eddig egy-két nyomda és asztalos műhely kivételével bizony még nincs az országban sehol sem 8 órás munkanap, de ezrével vannak olyan telepek, gyárak stb., ahol a munkaidő jóval rövidebb, mint a Máv.-nál.

Teljesen érthető tehát a Máv. munkásság mozgalmá a 9 órás munkaidő érdekében.

Mert ha a munkásság nem igyekszik a saját maga helyzetét javítani, vajjon ki fogja ezt megjavítani?

Hosszu, kemény munkába került, amíg a munkásság annyira vitte, hogy kényszerítette a törvényhozásokat munkásvédő törvényeket is alkotni. Vajmi kevés ezeknek a számuk és amellet a törvények, különösen az újabb és legújabb keletűek, erősen kiszolgáltatják a dolgozókat a tőkének.

De aki a tőke profitjában nem részesedik, az előtt bizonyára ismeretes a megbetegedések és balesetek óriási száma, ami javarészt a túlhoszu munkaidőre vezethető csak vissza.

A modern munkásmozgalom azonban tovább is ki fog tartani ama követelése mellett, hogy a munkaidő megrövidíttessék. Már az 1889. évi párisi munkásvédelmi kongresszus kiadta az azóta nemzetközivé vált jelszót: 8 órás munkaidő. Minden egyéb, e mögött maradó reformot csupán részletfizetésnek lehet tekinteni.

Mert nem igaz az, hogy a munkaadó érdeke, volna versenyképességénekfentartása miatt, a hosszú munkaidő. Hogy ez nincs így, azt legjobban egy angol képviselőnek, Macaulay-nak mesteri beszédével lehet igazolni, amelyet a 10 órás munkanap behozatala alkalmával, 1846-ban az angol képviselőházban mondott el.

Beszéde elején reámutatott, hogy sem a gyermekmunka korlátozása, sem pedig a már akkor 300 év óta fennálló vasárnapi munkaszünet nem csökkentette a termelést, azonban nagyban hozzájárult a nép nemesítéséhez. Majd szórul-szóra ezt mondta:

„Miért nem képes az indiai gyapotgyáros — akinek pedig háza előtt terem a gyapot — saját városának bazárjában angol versenytársával versenyezni, akinek pedig a nyers anyagot ezer mértföldről kell hozatnia, azután pedig a kész árut ismét visszaszállítani ezer mértföldnyire a piacra? Önök erre azt fog-

ják mondani: gépeink kitünőségének köszöni. És kiknek köszönhetjük mi ezt?

Mennyi javítást köszönhetünk a munkások éles elméjűségének és türelmes töprengésének. Az ember az a hatalmas szerszám, amely kincseket szerez. Az ember a gépek gépje, aki mellet Arkwrights és Watt minden találmánya értéktelen, ismét helyreállítatik, felhúzzák, hogy hétfőn tiszta elmével, friss kedélyvel és megújult erővel térhessen vissza munkájához.

Sohasem akarom hinni, hogy az, ami a népet erősebbé és egészségesebbé, bölcsébbé és okosabbá teszi, az végül szegényebbé tegye.“

Ezt a beszédet megszívelhetnék a mi törvényhozóink is. Hiszen ezek a dolgok nemcsak az angol viszonyokra alkalmazhatók, hanem fokozottabb mérvben a magyarországi vasutasokra is.

Hasonló okok lépnek a mostani gazdasági válságok alkalmával is előtérbe. Most tűnik csak ki igazán a mai gazdasági rendnek tarthatatlansága és észszerűtlensége. Ez az állapot még a szociálisan hátramaradott tömegeket is öntudatra téríti s önkéntelenül ajkukra tolul a kérdés: muszáj ennek így lenni, okos dolog ez így és igazságos, természetszerűleg szükséges-e ez így, vagy pedig „istentől rendelt és változhatatlan? A kérdés gondolkodóvá tesz és az így gondolkodó megleli az utat mihozzánk. Ebben rejlik a munkásmozgalmak létezésének és előrehaladásának a titka. Maga a kapitalizmus teremtette meg a proletárokat, akik azonban a sirásói, de egyben örökösei is lesznek.

A mindenütt hasonló okok készítették a munkásságot, hogy hasonló célokért küzdjön, mint amilyen a 8 órás munkanap is. Lépésről-lépésre igyekszünk ezt elérni.

Az északi államok ezen a téren is vezetnek. A dán fővárosban, Kopenhágában a városi gáz és villanyművek összes munkásai 8 órát dolgoznak, miután a gázgyár tűzmunkásai már évek óta csak 8 órát dolgoztak. Finnországban 1907 október havában a törvényhozás biztosította a pékek 8 órás munkaidőjét, legújabbán pedig az angol alsóház foglalkozott a bányamunkások 8 órás munkanapjával.

De bennünket vasutasokat legjobban érdekelhet egy belga kémiai gyár igazgatójának véleménye, amelyet egyik könyvében olvashatunk. Szerinte a 8 órás munkanapnak bevezetése óriási haladást jelentett úgy a munkásokra, mint magára a gyárra nézve is.

Ez mindenesetre annak tudható be, hogy a gyár naponként háromszor 8 órás turnusokat (schicht) vezetett be s így a napnak mind a 24 órája teljesen kihasználódott.

A 8 órás munkaidő alatt fél órás pihenő is van, míg az ennek előtti munkaidő 12 órás keretben mozgott.

Miután a munkát akkordban díjazták,

eleintén a munkások ellene voltak ennek a hatalmas munkaidő rövidítésnek, mert keresetükben megrövidülni véltek. De bebizonyult, hogy most 7 $\frac{1}{2}$ óra alatt a munkások ugyanannyit végeznek, mint azelőtt a 12 órás keretben tisztán 10 órás munkaidő alatt, úgy hogy keresetcsökkenés nem következett be, magának a gyárnak üzemköltsége pedig 20 $\frac{0}{10}$ -kal kisebbedett.

Lehet, hogy a Máv. nem érti meg a rövidebb munkaidő óriási előnyeit úgy a munkásságra, mint önönmagára nézve is. De kell, hogy a vasuti proletárság megértse a rövidebb munkaidő szükségességét hangoztató jelszót:

Vasutasok!

Követeljétek az összes kategóriák részére a 9 órás munkaidőt.

Egyről-másról.

Hogy már megint izgatják a vasutasokat! Szerényi ur ökegyelmessége mondotta a képviselőházban, amikor a beruházási törvényjavaslatot tárgyalták. Hogy azonban kik és hol izgatnak, arról hallgatott a kegyelmes ur. A szocialistákra bizonyára nem gondolhatott, mert akkor a „lelketlen“ jelszót is okvetlenül odabiggyesztette volna, ahogy az most szokásos. Körülnéztünk mindenfelé és kerestük, vajjon hol is lán-gol a vasutas elkeseredés és hogy az ország mely része van veszélyeztetve az izgatók részéről, de a nyomára se akadtunk semmiféle mozgalomnak, legkevésbé pedig az izgatásoknak. Az meg megint bizonyos, hogy a kegyelmes ur értesüléseit nem az újjából szopta, hanem kell, hogy szavainak valami alapja is legyen. Hát bizony igaz, csakugyan folynak az izgatások, csak hogy nem arról az oldalról, ahonnan a kegyelmes ur és jelenlegi elvtársai gondolják, hanem olyan oldalról, amelyet a rendőrség nem szokott nyilvántartani és amelyet a kegyelmes ur a szolgálati szellem restaurálásának szokott nagy tetszésnyilvánítások közepette nevezni. Az a bizonyos hagyományos szellem izgat, amely az 1904. évi nagy vasutas-mozgalmat eredményezte s amelynek tipikus alakjai ma is rendíthetetlen oszlopait képezik a féltve őrizett rendszernek, amelyet a kegyelmes ur papiroson már annyiszor megreformált. Hogy ezek a hivatalból megcselekedett izgatások minő formákban szoktak megnyilatkozni, arról most egyelőre nem beszélünk, mert egy nagyobb tanulmány keretében ugys foglalkoznunk kell velük, amelyben majd számszerű adatokkal fogjuk bebizonyítani a kegyelmes urnak, hogy az alulról jövő izgatás csak silány kontármunka ahhoz a nagyarányú izgatáshoz, amelyet felülől visznek véghez.

Egy fontos momentumot azonban már most le kell szögeznünk s ez az, hogy minden nagyhangú parlamenti és miniszteri kijelentések dacára, kénytelen beismerni a kegyelmes ur, hogy a vasutasok felizgatása a rengeteg nagy szociális tevékenység dacára is, még mindig lehetséges, vagyis hogy a vasutasoknak még mindig lehet okuk az elégedetlenségre. Mert kit lehet felizgatni? Ugy-e bár csakis azt, aki nincs megelégedve a helyzetével? Próbálja meg csak a kegyelmes ur az esztergomi kanonokokat felizgatni, majd meglátja, hogy sikerül-e? Azaz, hogy még azok is felizgathatók, ha gazdasági érdekeiket próbálja valaki hátrányosan megbolygatni, mert a főtisztelendő uraknak is éppen ez a legérzékenyebb oldala s ha kegyelmes ur egyszer merő tréfából a szekularizáció eszméjét próbálná hangoztatni, majd meglátná, hogy milyen parázs kis hecc kerekednék belőle! Juj, nem is jó róla mostanában beszélni!

*

A hálókocsi részvénytársaság pincérei is megunták a kizsákmányolást és szeretnének segíteni magukon. A „Független Magyarország” hasábjain egy szentkoronás csoportelnök siránkozik az elnyomott pincérek sanyaru sorsa fölött, amiből jogosan arra kell következtetnünk, hogy a hálókocsi-társaság pincérei a legjobb uton vannak, hogy soha semmit se kapjanak. S ha ez így történik, nagyon helyesen történik. Ha ugyanis ezek a szerencsétlen ördögök a szentkoronások közmondásos tehetetlenségét még máig sem bírták felismerni, akkor csakugyan megérdemlik, hogy a batthyányista betlehemes vitézek vegyék őket pártfogásukba. Erre nézve különben éppen a „Független Magyarország” adhat nekik bőséges felvilágosítást, mert hiszen vagy 18 cikkben mutatta ki ennek a grófi tányérnyalásból élőködő társaságnak az abszolút akcióképtelenségét. Aztán meg hát mi az ördögöt keresnek a pincérek a szentkoronások között? Ugy tudjuk, hogy az éttermi segédeknek úgy Magyarországon, valamint Európa összes államaiban hatalmas szervezetük van, amely eddig is fényes eredményekkel igazolta be, hogy félelmetes erejű szervezet s amelynek ereje előtt a kizsákmányoló munkaadók számtalanszor kénytelenek voltak beadni a derekukat. Ezeket tudva, joggal kérdezhetjük, hogy a hálókocsi társaság pincérei hová tették az eszüket, amikor elvetve maguktól a szervezet erejét, odamentek Batthyány gróf leggyatrább gombozó együletéhez, amelyről minden iskolás gyermek tudja, hogy pár százezer korona céltnal elfecserlésén kívül más eredményt felmutatni nem tudott. Lehetséges, hogy boldoggá teszi őket is az a tudat — ami a szentkoronások hazaffyas keblét dagasztja —, hogy t. i. egy eleven magyar mágnás alatt kapják munkaadóiktól a hazaffias rugásokat, amelyeket a honszeres szent nevében keresztényi türelemmel raknak zsebre. A szakállgróf pedig hálából Barok Armin védőszárnyai alá helyezi őket, aki Rónai Mórécék révén igen a külföldön székelő részvénytársaságnak, hogy ő és a szakállgróf nem hajlandók tovább tőrni a hazaffias pincérek kizsákmányolását. Barok ur izenete el is jut aztán Belgiumba, igaz, hogy nem a kir. postán, hanem valamelyik hálókocsi külön e célra berendezett szögletében. A pincérek eredményeiket pedig ugyanazon postán kapják meg, amelyiken kérelmük a részvénytársasághoz elküldetett.

*

Nincs valami elitelendőbb, mint folyton hirdetni valamit és ellene cselekedni mindannak, amit hirdetünk. Ez is egyik erénye különben a szentkoronás apostoloknak. Sippal-dobbal hirdetik, hogy náluk mi minden jó kapható, csak tessék belépni; ha azután valaki a nagyhangú reklámosításnak felül és lépre megy, rövid idő múlva tapasztalja, hogy az előadás nem valami művészi produktum, hanem csak közönséges csepürágás. Elhangzott panaszokból tudtuk meg ez

alkalommal is, hogy a jóléti intézmények örve alatt hogyan használják ki lelkiismeretlenül a léprement tagok jóhiszeműségét, ha abból egyesekre haszon háramlik. A családok az altisztképző iskola felállítására volt az egyik budapesti kerületben, ahol élelmes „tanárok” vágtak eret azokon a szegény alkalmazottakon, akik még nem voltak tisztában a szentkoronás szövetség jótékonyágával s különösen azzal, hogy a szentkoronásoknál még a jótékonyágnak is ára szokott lenni hébe-korba. Értesülésünk szerint a nagyhangú propagandának az lett az eredménye, hogy 156 tag lépett be ezért a szentkoronás szövetségbe, akik fejenként és havonként 2 kor. tandíjat fizettek a szentkoronás „tanár” uraknak azért, hogy felismerve az egész komédiának céltalan voltát, elkezeseredtetten háttat fordítsanak a nemescélzatu „tanfolyamnak” és egyuttal a szentkoronás szövetségnek is. Még szebbé teszi a dolgot az, ami a tankönyvek beszerzésénél történt. A „tanár” urak ugyanis rábukkantak egy Andrassy-uti antiquáriumban egy obskurus és haszontalan féremunkára, amelyet az antiquariumtulajdonos 80 fillérért bocsátott a szentkoronás „tanár” urak rendelkezésére, amelyet aztán a magasztos eszményeket szolgáló szentkoronás „tanár” urak 2, mond kettő koronáért akasztottak a „tanítványok” nyakába. Azonkívül még 10—10 fillért is szedgettek szivacs használatidij fejében a hallgatóktól. Ezekről tudunk; lehet, hogy több is volt, de tudomásunkra azok nem jutottak.

Jellemző azonban a szentkoronások erkölcsi alapjának szilárdságára még az is, hogy az antiquariumtulajdonos az átvett könyvek fejében a két „tanár” urat perelni kénytelen. Hát ez eddig nekünk fejfájást nem okozta; elvégre, ha a szentkoronások korlátoltsága ezt eltűri, az az ő guszusokra vall; legfeljebb annyi megjegyzésünk lehetne rája, hogy furcsa jóléti intézmények azok, amelyeket azok a tagok fizetnek meg, akik a „jótéteményekben” részesülnek akkor, amikor a szentkoronás szövetségnek százezer koronán felüli költségvetése van, amelyből mindenre jut, csak arra nem, amire kellene: a tagok érdekeinek előmozdítására. Ránk nézve azonban az egyenlő elbánás elveinek szempontjából fontos a dolog. Ha ilyen dolgok a mi szövetségünkben fordulnának elő, Rácskay ur nyomban itt teremne s felháborodva emelné fel szavát a tagok jóhiszeműsége ellen elkövetett merénylet ellen, de mert Batthyány gróf betlehemesi követik el, szamaritánus cselkedetnek minősítetik. Amíg a szakszervezeteket és ezek ügykezelését gyakran rovancsolják, addig a hazaffias jelszavak alatt üzérkedő szentkoronások büntetlenül tehetnek, amit akarnak. Mert a szentkoronás szövetség kormánypárti szavazótelep, mi meg hazátlan bitangok vagyunk. Hát már mi csak mégis inkább megmaradunk hazátlanoknak, de az olyan erkölcsi tőkéből, mint amilyen a szentkoronásoké — nem kérünk.

SZEMLE.

Tizezer munkáslakás.

A főváros lakosságára évek óta katasztrófaszerűen nehezedik a lakásgond. Ma már Budapesten olyan drága a lakás, hogy a legtöbb lakó évi jövedelmének harmincegyven százalékát fordítja lakbérre. Ennek a drágaságnak egyik legfőbb oka a lakásinség és a helyzeten a mai pénzügyi viszonyok között nem igen javíthat a főváros. Ilyen módon a kormányra hárult a feladat, hogy a lakásmizérián enyhítsen. A pénzügyminiszter e hó 15-én törvényjavaslatot nyújtott be a Házban, amelynek indokolásából közöljük a következőket, amennyiben a főváros vasuti munkásságára vonatkoznak.

Ezeknek a szempontoknak a hatása alatt elhatározta a kormány, hogy a törvényhozás jóváhagyásának kikérése után, Budapest székesfőváros környékén,

állami költségen, 6—10.000 munkáscsalád befogadására alkalmas, pavillonszerű bérházakat épít és azokban csekély, nevezetesen a befektetendő tőkének legfeljebb 4%-ával felérő évi bérért, első sorban a m. kir. államvasutak és a m. kir. állami gépgyár budapesti munkásainak, esetleg egyéb állami munkásoknak és alkalmazottaknak ad megfelelő hajlékot, az ezek elhelyezése után még fenmaradó lakásokat pedig, t. i. az összes lakásoknak előreláthatólag több mint fele részét, ugyancsak mérsékelt bérek ellenében egyes helybeli magántüzemekben alkalmazott munkásoknak engedi át.

Ami a munkásházak építkezési módjának kérdését illeti, a házak 4—4 lakást magában foglaló pavillonok alakjában, egyenként körülbelül 360 □-ölnyi területen épülnének, amelyből egy-egy lakásra — az 50 □-ölnyi kert betudásával — mintegy 90 □-öl jutna. A lakások átlagos típusa: két szoba, konyha és kamra. A műveltebb előmunkások részére azonban, azok magasabb igényeihez mérten, aránylag nagyobb lakások is készülnek.

Ezen kívül a kormány az északi főműhely közelében 127.000 □-ölnyi terület beépítését is tervezi.

Mi mérget veszünk rá, hogy ez a terv mind meg is fog valósulni. Nem azért, mintha Wekerlének hinnénk, hanem azért, mert a papok már nagyban fenik a telepekre fogaikat. Az *Egyházi Közlöny* című lap, amely kizárólag papok részére íródik, már nagyban követeli, hogy a pályaudvarok közelében, a készülő és már meglévő vasutas telepeken, templomok épüljenek. És amikor a papok ilyesvalamit kérnek, akkor a kormány nem bír ellentállni. Meglesznek a templomok is s befogják koronázni a vasutasok boldogságát.

Ha kenyér nem lesz, leszen majd tömjéngüst. Ezzel is jól lehet lakni a — *monyországban*.

Világosság és a Máv.

Nem arról a világosságról akarunk írni, amelyet a Máv. urai szerfelett nélkülöznek, hanem arról, amely csak újabb panamáit deríti ki a Máv-nak, olyan panamákat, amelyeket legszivesebben elrejtene a Máv. a világosság fénye elől.

Egy ilyen panama, amely az istvántelki főműhelylyel áll kapcsolatban s amelyet a *Közlekedés és Közgazdaság* a múlt héten közölt, abban áll, hogy az istvántelki főműhelyen nagyszerű, modern 2000 lóerős gépet állítottak be. Kiállításra oklevelet nyert pompás gépet, melyet azért rendeltek, hogy ez szolgáltassa az erőt a villamos áram fejlesztésére... Nem a főműhelynek kellett ez az áram, hanem tisztán és kizárólag arra, hogy a budapesti pályaudvarokat megvilágítsák.

Már most egy sajátságos dolog van folyamatban. A pompás 2000 lóerős csak 500 lóerő erejéig van igénybevéve. Senkinek nincs már eszében ezzel világítani a pályaudvarokat. Ellenben a beruházási kölcsönben 650.000 koronát vettek fel a budapesti pályaudvarok megvilágításának céljára. Nekünk úgy rémlik, hogy a pályaudvarok megvilágítását szerződésileg a Villamos Vállalatok Részvénytársaságának biztosították, vagyis ugyanannak, amely a borzasztó módon rossz üzletet kénytelen megcsinálni a vac—budapesti—gödöllői villamos megépítésével. Hm!... Mégis csak rossz üzlet lehet ez! Csak a Máv. nyer rajta, mert egyszer a 2000 lóerős gépet szerezték be az ő terhére, most meg újra több mint félmilliót dobhatnak ki vele ugyanerre a célra.

Körülbelül így áll a dolog Szolnokon is, ahol a Máv. maga akarta a megvilágítást eszközölni.

Azonban a kereskedelmi miniszterium leintette. Egyszerűen, de határozottan leintette. Erre érintkezésbe lépett a szolnoki villamos társasággal. Ez kilowattként

„csekély“ 43 fillért követelt. Szerződésileg 70.000 kilowatt köttetett volna ki.

Amikor a szerződés-tervezetet felterjesztették, a Máv., mely „szerződéskötő fél“ egy pontban kikötötte, hogy a 70.000 kilowatt felüli fogyasztásnál az egységár 40 fillér legyen. Szólnokra visszament ez a szerződés és ime a következő szigorú határozattal került vissza a Máv.-hoz:

A kereskedelmi miniszter ur ő nagyméltósága utasította a t. Igazgatóságot, hogy velünk a szerződést megkösse! Felszólítjuk tehát, hogy velünk így kösse meg a szerződést, mert különben intézkedni fogunk a miniszternél.

Ez a merészhangú kis irás megtette hatását. Gyönyörűséges állapotok ezek, de egyben igazolják azt is, hogy minden a régiben maradt. „Uj korszak“, „darabontok“, „letűnt rendszer“ mind egyre megy. Egyik tizenkilenc, a másik egy híján husz.

Jó tanácsok.

A Vasut vezércikket közöl ezzel a címmel: *A józanság jegyében.* Nem volna rá észrevételünk, ha a cím alatt ott nem állana a szives ajánlat: *A vasutasszövetségék figyelmébe.*

Hát figyelennel olvastuk el az alkoholellenes vezércikket, amelynek utolsó része így hangzik:

A magyar vasutasoknak erre a célra nem is kellene már külön tömörülniök. Itt vannak a szépen megizmosodott szövetségek, melyek most már egyesítik magukban az összes magyar vasutasokat. Milyen szép és dicső dolog lenne, ha ezek a szövetségek felvonnák a harcot az alkohol ellen, ha külön antialkoholista osztályokat szerveznének az ország mind a négy sarkában és a testvériesség jelszava alatt megalakított vasutasszervezetek valódi erkölcsi győzelmét is zászlójukra írják abban a mentő munkában, amelylyel számtalan pályatársukat menthetnének meg az elzúllástól és a koldusbottól.

Szép, szép! Csakhogy rossz helyre adresszálta a Vasut a vezércikket. Az öntudatos vasutasok már régóta küzdenek az alkohol ellen.

Tetszett volna a cikket illetékesebb helyeknek: *felfelé* ajánlani.

Avagy ehez nem volt mersze? A Máv.-nak kellene ezen a téren is jó példával is előjárni s helyett tenyészhelye az alkoholizmusnak. Hja, szeszből lesz az — adó!

A tüzelőanyagról,

Számtalan panasz történik, hogy a főnökségek sem tartják be ama intézkedéseket, amelyeket a tüzelőanyag vételezése körül betartani számos rendelet előir. Ez indította most a Máv. igazgatóságát arra, hogy az alábbi rendeletet kibocsátsa:

Valamennyi anya- és alműhelyfőnökségnek.

Több műhelyben kérdés merült fel a munkások részére kiutalt tüzelőanyag hátralékos részletösszegeinek behajtása, illetőleg levonása körül kövendő eljárásra vonatkozólag.

Mihez tartás végett értesítjük a főnökségeket, hogy a múlt évi 50. számú Hivatalos Lapban foglalt 171.551/907. számú rendelet szerint a hátralékos törlesztési részleteknek oly módon való behajtását, hogy bizonyos időn át a részletek kétszerese vonassék le, csak akkor tartjuk megengedhetőnek, ha abba az illető alkalmazott is beleegyezik, illetőleg ha tartozásának ily módon leendő gyorsabb törlesztését kéri.

Az idézett rendelet 8. pontja pedig csak azokra az esetekre vonatkozik, midőn a törlesztési részlet már egyáltalában nem vonható le, nem pedig azokra, amikor a levonást kereset híján csak szüneteltetni kell.

Ennélfogva utasítjuk a címet, hogy a hátralékos részletekre vonatkozó havi jelentéseket mindig csak a fentemlített esetekben eszközöljék, mert az illetékes felsőbbség csak a behajtás vagy leírás iránti intézkedésekről gondoskodik.

Budapest, 1908. június 15.

A gépészeti főosztály:

Novelly, igazgatóhelyettes.

Ez a rendelkezés azonban még csak egy kisebbfajta sérelmet van hivatva orvosolni.

Sokkal kívánatosabb volna egy szigorú utasítás, hogy minden egyéves munkásnak — miként ezt a 171.551/907. számú rendelet is előírja — minden szolgálati főnök megadja a tüzelőanyagot részletfizetésre is.

Reméljük, ez is megtörténik.

Az Ács-egyletből.

Amióta néhai Ács György lehunyta a szemét, azóta a méltatlan utódok marakodnak a koncon. Erre vall legalább a fővárosi tanács alábbi határozata, amelylyel az Ács-egylet március hó 8-án történt választását — amely szerfölött viharos volt — megsemmisítette.

Ez a határozat így szól:

„Budapest Székesfőváros Tanácsa.
118.497/1908. IX.

T. Rózsa Sándor Máv. irodaszolga és társai panasza a Rudolf trónörökös egyesület vezetősége ellen.

A tanács a Rudolf trónörökös egyesület 1908. évi március hó 8-án tartott közgyűlésének a tisztújító választásra vonatkozó határozatát, illetőleg a megjelölt választást megsemmisíti s felhívja az egyesület vezetőségét, hogy a választást megtartására hívjon össze szabályszerűen újból közgyűlést.

Meg kellett semmisíteni a megtörtént választást azért, mert a lefolytatott vizsgálat során megállapított az a körülmény, hogy a választás alapszabályellenesen folyt le, amennyiben csak a személyesen megjelent tagok szavazatai számoltattak össze, az általuk képviselték pedig nem.

Mint hogy pedig nyilvánvaló, hogy a képviseltek szavazatainak bemutatása esetén a választás esetleg más eredménnyel végződött volna, az mint alapszabályellenes megsemmisítendő volt.

Egyben felhívja a tanács Gergely József urat, mint a Rudolf trónörökös egyesület elnökhelyettesét, hogy a közgyűlés összehívása iránt intézkedjék és az egyesület ügyeit addig is, míg az új elnök megválasztatik, lássa el.

Ez ellen a véghatározat ellen annak kézhez vételétől számított 15 nap alatt felebbezésnek van helye.

Erről Rózsa Sándor és társai panaszosok igazolt megbizottjuk dr. Schaeffer József ügyvéd ur (VII. ker., Dohány-utca 20. sz.) és a Rudolf trónörökös egyesület vezetősége Gerely József elnök ur (VIII., Kerepesi-ut 5. szám, földszint 7) útján felzeten értesítetnek.

Kelt Budapesten, a székesfőváros tanácsának 1908. évi május hó 29-én tartott ülésében.

Dr. Waszilevits
h. polgármester.

Persze, hogy a márciusban megválasztott vezetőség sem enged, hanem — felebbez.

A megszolgált pausálé.

Valahogy azt ne tessék hinni, hogy a lepausálézott ujságok csupán csak menetrendeket szoktak leközlölni. Van eszükben! Sokkal jobban megakarják szolgálni az aranymagot.

Minél jelentéktelenebb valamelyik lapocska, annál jobban igyekszik a pausáléra rászolgálni. A „Magyar Közlekedés“ bizonyára sokkal vékonyabb papiroson jelenne meg, ha nem tudna olyan szép dicshimnuszokat zengeni a Déli vasut igazgatóságának. Legutóbbi számában azt írta, hogy:

„A Déli vasut az elmúlt 1907-ik esztendőben alkalmazottainak, ugyszólván összes jövedelmének mintegy 28%-kát juttatta. Nem csodálható ezek után, ha a Déli vasut alkalmazottainál nem találnak megfelelő talajra a — szociáldemokrata eszmék és izgatások.“

Arról azonban mit sem tud a „M. K.“, hogy éppen a szociáldemokrata munkások vették ki minden egyes esetben a magasabb kere-

seteket. És hogy a „szociáldemokrata eszméknek és izgatásoknak“ van talajuk még a Déli vasutnál is, azt bizonyítjuk a „Magyar Közlekedés“ ugyanazon cikkével, amelyből ez előbbi részt is idéztük.

Egy pár sorral előbb ugyanis az említett cikkben azt olvassuk, hogy segélyekre az elmúlt évben 285, azaz *ketteszáznyolcvanöt* koronát „áldozott“ a társaság, az a társaság, amelynek a nyers bevétele 1907-ben a magyar vonalakon 11,957.905 kor. 95 fillér volt, tehát 1,285.790 korona 10 fillérrel több, mint az előző évben.

Amikor ilyen bevételből 285 korona jut segélyre, akkor ne daloljon az aranyagon hizlalt „Magyar Közlekedés“ arról, hogy a Déli vasutnál nincs talaja a szociáldemokrácianak. Van ott annak talaja, kedves aranymagos laptárs s hozzá aranytalaja.

Keskeny kapu.

Sokszor megirtuk már, hogy az északi főműhely kapuja egyenesen életveszélyes a közel 2000 alkalmazott átbocsátására. Mindhiába volt. A napokban azután könnyen végzetessé válható szerencsétlenség történt. A műhely kapuját teljesen elállta egy állványokkal megrakott teherkocsi, amelynek lovai a műhely gözkürtjétől megbokrosodtak és az éppen kifelé igyekvő Hrosz Antal géplakatos elvtársunkat, Strausz Ferenc és Dvorzacek József művezetőket elütötte. Különösen az első helyen említett szenvedett súlyos sérüléseket, úgy, hogy kórházba került.

A Máv. azonban tovább is meghagyja az eddig is szűknek bizonyult kaput, amelynek tudvalevőleg okvetlen szűknek kell lenni, nehogy egy Magyar Vasutas beférjen rajta.

Példás rend.

Julius 1-én kigyulhatnak az örömtüzek. Ekkor lesz egy teljes esztendeje annak, hogy az 1907. évi XIX. t.-c., amely a betegség balesetsegélyezésről szól, életbe lépett. Akárhány esetben rámutattunk az ezen a téren fennálló fejtelenségre. S hogy mennyire igazunk van, azt legjobban a Máv. következő átirata bizonyítja:

Magyar királyi államvasutak igazgatóság.

107.262/A. I.

A tekintetes budapesti kerületi munkásbiztosító pénztárnak

Budapest,
VII., Damjanich-utca 26.

Az 1907. évi XIX. t.-c. értelmében balesetbiztosításra kötelezett alkalmazottainkat ért balesetek esetén, noha azokat t. címnek mind bejelentettük, sem a sérültek, sem azok hozzátartozói mindeddig, valószínűleg az átmenettel járó nehézségek miatt, még ideiglenes járadékot sem kaptak

Mint hogy sok esetben a baleset már hónapokkal azelőtt történt meg és a sérült, illetve hozzátartozói, ily hosszú ideig ellátás nélkül nem hagyhatók, az átmeneti nehézségek leküzdése végett a sérülteknek, illetve igényjogosult hozzátartozóinak a megállapítandó ideiglenes járadékra megfélelő előlegeket adunk.

Az előleg legfeljebb a törvény szerint járó járadék háromnegyed részének erejéig terjedhet és arról nyugtát veszünk, amelyben a sérült, illetve hozzátartozói elismerik, hogy a szóban forgó összeg mint a törvény szerinti járadékra adott előleget felvették, beleegyezvén abba, hogy az a megállapítandó járadékokból egy összegben, esetleg amennyiben a nyert előleg magasabb összegű volna, mint a megállapítandó járadék, méltányos havi részletekben levonassék.

Kérjük ezt tudomásul venni és amennyiben valamely sérült alkalmazottunk vagy hozzátartozói részére akár ideiglenes, akár végleges járadék folyósíttatnék, az a nyert esetleges előlegek beadása végett velünk előzetesen közölni sziveskedjék.

Budapest, 1908. évi június hó 3-án.

Ludvigh, elnök.

A törvény gyalázatosságait még tetézi az is, hogy a balesetet értek várhatnak a járadékra. A munkásbiztosítás terén tehát még mindig nincs rend.

Talán a jövő évre ez is meglesz. De lehet, hogy még ekkor sem. Tetszik tudni, átmeneti kormányunk van s így érthető, ha a fenti átirat átmeneti nehézségekről beszél. Csakhogy féltő, hogy amiként az átmeneti kormány a nyakunkon marad, úgy a munkásbiztosítás terén sem szabadulunk meg az átmeneti intézkedésektől.

Mikor a pap temet.

A következő sorokat kaptuk:

A *Magyar Vasutas* 24. számában olvastuk a szerencsétlenül járt *Kurella* újszolnai kocsirendező halálát. Ha azt közzétették, szükséges tudni a temetésnél végbementeket is.

A Máv. jóvoltából olcsó temetést kapott a halott s ennek következtében a temető árka mellett a sziklás talajba vájt körülbelül 75 cm. mély gödörbe tették. Midőn a sírásó a halottat elföldelte, a közönség figyelmeztette a sírásót, hogy nem tudott-e más sírt ásni és a sziklákat ne dobálja a koporsóra, mert az belyukad. Erre a sírásó ezt felelte: *A plébános ur még azért is morgott, hogy ide ástam és nem lejebb.*

A temetésre a pap ingben jött ki a halottakamrához, imádság nélkül, egy rövid énekekkel beszentelte a halottat, és még a sírig sem kísért, hanem eltávozott. Midőn az elhunyt özvegye és öccse felhívták, hogy mondjon valami búcsuztatót, azt felelte, hogy ő ezt nem szokta. Kérdőre vonták a papot azért is, hogy miért nem szól legalább a lélekharang? Erre meg azt felelte: *csak nem megyek el én harangozni!* Vagy a mesterhez vagy a harangozóhoz menjenek, fizessék meg őket és akkor lesz harangszó. Erre az elhunyt öccse elment és 1 koronáért meghoztak egy harangot. Hasonló dologért már a plébánost máskor is kérdőre vonták és akkor azt felelte: *Jó ez így is az újszolnai vasutasoknak.*

Ez a keresztényi szeretet. Egyébként elég olcsó Újszolnán a harangszó. Potom egy korona. Csakhogy ezt is meg lehetne takarítani. No, meg pap nélkül is lehet temetni. Még Újszolnán is.

Tifusz és podgyászshordár.

Nem tudjuk hány vasutas esett áldozatul a szombathelyi tifuszjárványnak. Azt sem tudjuk, volt-e közöttük podgyászshordár, de tudjuk azt, hogy a szombathelyi podgyászshordároknak érzékeny kárt okozott a járvány.

Három hosszú hónapon át, alig akadt Szombathelyen kiszálló idegen s ha igen, ugy ezek hozzá sem engedtek nyulni holmijukhoz. Ez az állapot idézte elő azt, hogy hogy három hónapon átál nem kerestek többet, mint 10—15 krajcárt fejenként és naponként.

Természetes, hogy adósságcsinálásból éltek, majd pedig az igazgatóságához fordultak kérve, hogy kárpótolja őket valamivel.

Es csodák-csodája, az igazgatóság kegyes volt: 10 pengő koronát utalt ki egynek-egynek az elesett 3 havi kereset kárpótlásául. Szent könyörületesség, Direkción a Te neved.

Ilyen nemes tette alig lehet méltó szavakat találni, ha csak azt nem, hogy megírjuk a szombathelyi szaktársak helyzetét, kiemelendő ezáltal is az igazgatóság nemeslelkűségét.

Mert a szombathelyi podgyászshordárnak jól megy sora s kutyabaja. „Dél előtt” állnak szolgálatba, 1/26-kor és már 1/27-kor be is fejezik, de csak másnap reggel 1/27-kor. Ez 25 óra. De most már pihenő is jön, dél előtt 1/211 óráig, tehát teljes 4 óra.

S hogy valahogy az unalom meg ne ölje, 1/211-től este 1/28-ig szakadatlan dolgoztatják őket. Gyorsárukezelés, vízshordás, értesítés, gőzfűtés stb. potyamunka közben vigan folyik a nap és egy-kettőre este lesz megint.

Este lévén, a podgyászshordár is hazamehet. Másnap reggel 1/26 óráig hadd pihenjen.

Ily módon az egyfolytában 38 óra szolgálatot csupán 4 óra pihenő szakít meg és a 38 órai szolgálatot csupán 10 órai pihenő követheti.

Irigylésre méltó gyöngyélet. Valamelyik az igazgató urak közül megkísérthetné Szombathelyen podgyászshordárnak lenni, de akkor, amikor a tifusz jávában dühöng. Akkor azután bizonyára meg tudná becsülni a podgyászshordár munkáját is.

Sherlock Holmes a Máv-nál.

A Máv. örökösén tolvajok után kutat s ha módjában állna, szívesen szerződtené Conan Doyle költött alakját, Sherlock Holmes, a híres detektívet, csakhogy tolvajokat kerithessen kézre.

Mert hát a Máv.-nak pechje van a tolvajfogdosással. Mindig ott keresi őket, ahol nincsenek. Amikor azonban tudja, hogy *ki a tolvaj*, akkor meg igen sokszor nem akarja látni. Szemet huny. A fényes palotákban soha sem keresik a tolvajokat. Akik ezeket lopkodnak, nem bántják, csak azokat fogdoszák össze, akik a zsiros kócsomókkal a csizmájukat merik kenegetni. Mert hát *olajat* loptak.

Volt már ilyen eset is.

A múlt héten szintén tolvajokat hajszolt a Máv. Valami hitvány besugó fent járt a terézvárosi osztálymérnökségnél és azt a feljelentést tette, hogy a Lehel-utca 3. szám alatti s a Máv. tulajdonát képező házban az összes lakóknál (mind Máv. alkalmazottak), töméntelen lopott dolgot található.

Kovács Ödön főmérnököt ezen feljelentés alapján az osztálymérnökség a lakásokba küldte vizsgálatot tartani, miközben őt *Vajda Béla* mozdonyvezető tanonc kalauzolta, de egyben magukkal vitték *Macska Pál* pályafentartási lakatost is egy köteg álkulccsal, valószínűleg azzal a szándékkal, hogy ha zárt ajtókra találnak, kinyitják. Azonban erre szükség nem volt, amennyiben minden lakást nyitva találtak és a lakók minden ellenkezés nélkül megmutatták a lakásokat, azonban senkinél sem találtak lopott tárgyat, dacára annak, hogy még a hasábfákat is szétguratta a pincékben a főmérnök ur, ő maga pedig a bottal szurkálta fel a földet.

De még így sem birt tolvajt keríteni a Máv. Sherlock Holmese. A Máv. Lehel-utcai házában tehát nincs tolvaj. Mi meg egy másik házat a Máv.-nak tudnók megnevezni, ahol sok is van a keresett fajtából.

Szentek a szentszövetségről.

A déli kerülete a Vasutas Szövetségnek még mindig ellenzékieskedik. Ugy irtuk: még mindig, mert nem lehet tudni, hogy mit hoz a holnap s vajjon nem lesznek-e újból hű namelukjai a szentkoronás központi vezetőségnek? Ma még nagyban hűhóznak, kiáltványoznak. Abból a kiáltványból, amely a héten jelent meg, közöljük a következő részeket:

A szövetség akcióképtelensége köztudomású. *Egyetlen egy alkotást sem tud felmutatni*, mely tekintélyét emelte volna s mely a tagok összességének érdekeit szolgálva, felkelthette vagy megerősítette volna a szövetség iránti bizalmát. Az egyetlen, amire a szövetség központja minduntalan hivatkozik: a szolgálati pragmatika és a fizetésrendezés nagy munkája; *de a kezdeményezés és a végzett munka ebben a kérdésben sem a szövetség érdeme. Más alkotásokra pedig még hivatkozni sem lehet.*

A szövetségnek ez az abszolút tértelensége az egész intézményt mihamarabb az elzúllás útjára viszi. Az elégedetlenség a szövetséggel szemben emiatt már ma is annyira általános, hogy csak egy újmulatás kell hozzá s a tagok tömegesen fogják kilépni a szövetségből.

A legnagyobb baja a szövetségnek az a lehetetlen szervezet, mely a befolyós tagdíjak oroszlárszét eladalmisztatja. Jóléti intézményekre a 224.000 korona évi bevételből alig 24.000 korona marad. A szövetség központja sem a zárszámadáshoz, sem a költségvetéshez soha sem csatol áttekinthető részletezést; *hiszta képtel a szövetség pénzügyi kezeléséről nem nyújt a vezetőség.*

Ugy a kerületekben, mint az évi nagygyűléseken mind sürűbben nyilvánul meg a panasz, hogy a szövetség a kisebb kategóriák érdekével nem törődik. *Órsluk nélkülök történnék a legtöbb intézkedés.* Ezzel magyarázható meg, hogy a mozdonyvezetők és munkások érdekeinek megfelelő külön-külön szövetséget alkottak; később kivált a szövetségből a vonatkísérők egyrésze, külön szövetségbe tömörültek legutóbb a mozdonyfűtők és ezek mindegyikével egy-egy fala omlott be a szövetség épületének.

A szövetség hivatalos lapjának kéthetenként való megjelenése felesleges; *untig elegendő egy havonként egyszer kiadandó terjedelmesebb hivatalos értesítő, mert arra semmi szükség sincs, hogy a szövetség hivatalos közlönye legyen politikai vagy más természetű stílűris gyakorlatok terakodóhelye.* Ily módon már e tételnél közel 30.000 korona volt megtakarítható. *A szövetség nyomdájá eddig 30.000 koronába került, de szakemberek becslése szerint nem ér*

még többet 10.000 koronánál s minden évben újabb terheket ró a szövetségre. Ettől a kellemetlen teher-től meg kell szabadulnia a szövetségnek.

Mi megirtuk mindezt rémsokszor. Most már mindez teljesen átment a köztudatba. Még csak egy hiányzik, hogy a *Vasutas Szövetség* is leközzölje ezt a kiáltványt.

Legalább egyszer életében igazat is írna.

Katona és vasutas.

Nincs mit csodálkozni azon, hogy az állam a katonaviselt embereket mindenben előnyben részesíti. Az már a kapitalista társadalom gyengéje, hogy minél véresebb valamely szurony, annál jobban dédelgeti. A vasutasoknak ugyan még nincs kardjuk, hanem hát azért mégis csak kapcsolatba jött a hadsereggel a pragmatika révén. Hogy miképpen? Arra elég kimerítő választ ad az alábbi rendelet:

58442/908. A1a.

Tényleges katonai szolgálatuknak még eleget nem tett egyének alkalmazása tárgyában.

(Valamennyi szolgálati főnökségnek.)

A magyar királyi államvasutak alkalmazottai részére érvényben lévő Szolgálati és illetmény-szabályzathoz kibocsátott III. pótlék értelmében a szolgálati főnökségek már a felvételnél kötelesek figyelni arra, hogy az alkalmazandó egyének az alkalmazás általános és különös kellékeinek megfelelnek-e. A szolgálati főnökségek a folyó évi 4. számú „Hivatalos Lap”-ban 225.869/907. sz. a. közzétett rendeletben külön is utasították, hogy e rendelkezést szigoruan tartsák be. Minthogy pedig a Szolgálati és illetmény-szabályzat 9. §-ának a) pontja az alkalmazás különös kellékeinek azt írja elő, hogy állandó alkalmazottunk csak az lehet, aki tényleges katonai szolgálatának eleget tett vagy a hadkötelezettség alól felmentetett: a szolgálati főnökségek katonai kötelezettségüknek még eleget nem tett egyéneket a szolgálatba többé fel nem vesznek.

Tekintettel azonban arra, hogy a hadkötelezettségüknek már eleget tett egyének főleg a pályafentartási és raktári szolgálatnál mindenütt elegendő számban felvételre nem jelentkeznek, kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur öngyméltósága folyó évi február hó 22-én 1710. sz. a. kelt rendeletével megengedni méltóztatott, hogy abban a kivételes esetben, ha a hadkötelezettségnek már eleget tett egyének felvételre elegendő számban rendelkezésre nem állanak, a Szolgálati és illetmény-szabályzat 8. §-ának b) pontja alapján oly egyének is legyenek „ideiglenesen” (azaz véglegesítésüknek kilátásba helyezése nélkül) alkalmazhatók, kik tényleges katonai szolgálatuknak még eleget nem tettek, illetőleg a hadkötelezettség alól fel nem mentettek.

Miniszter ur öccellenciájának e rendeletét tudomásvétel és mihez tartás végett az összes szolgálati főnökségekkel közöljük.

Budapest, 1908. évi április hó 28-án.

Az általános igazgatási főosztály:
Marx János,
miniszteri tanácsos, igazgató.

Már most tessék ezt az unikumot jobban megfigyelni.

Elsőben is megjelenik a pragmatika. Persze benne van, hogy a vasutasnak meg kell felelni a „különös” kellékeknek is. A nyomtérkedvéért még egy harmadik pótlék is oly értelmű utasítással jelent meg, hogy állandó alkalmazott csak az lehet, aki katonai szolgálatának eleget tett.

És hogy ezt egy szolgálati főnök se feledje el, még az ezévi 4. számú *Hivatalos Lap* is emlékeztetése hozta mindegyiknek.

A három szigorú parancsot most már visszaszívja a Máv. A főnökségeknek le-esne az álluk a bámulatától, ha nem volnának az ilyesmihez szokva.

Azt pedig minden ember rögtön megérti, miért kellett ennek a rendeletnek napvilágot látnia? Csupán azért, mert 15 éves gyerekifjúk még nem lehetnek katonaviselt emberek ugyan, de hát *olcsóbban dolgoznak*, mint az obsitos bakák. És ez a fő a Máv.-nál.

Öccellenciájának rendeletét mi is tudomásul vesszük.

De emlékeztetbe is vessük.

Saul fordulása.

megáll az eszünk! Azt hittük mindedig, hogy *Rabbi Akibának* igaza van: Nincs új a nap alatt. De mégis van új dolog. A *Független Magyarország* ruhát cserélt. A cudarul lekopott nemzeti szint újra átpingáltatta, *ellenzéki lap* lett belőle. Ezt ő maga is be-

vallja e hó 21-iki számában, amikor többek között azt is írja, hogy eddig a kormányt támogatta, sőt sok esetben jobb meggyőződése ellenére is.

Tehát a *Független Magyarország* is kiábrándult már a kormányból és a koalícióból, melynek pedig annyi esztendőn keresztül hűséges szekértolója volt. A lap legutóbb igazságos, tehát ellenzéki kritikát gyakorolt a kormány ténykedése fölött, ugyannyira, hogy három főembere, *Visontai Soma*, *Bakonyi Samu* és *Burgján Aladár*, akik nem éreznek hajlandóságot arra, hogy az ellenzék keserű kenyerét egyék, kiléptek a lap kötelékéből.

Most még csak a szakállgrófon a sor, hogy kirohanjon a rónaimóricék ellen, a *Független Magyarország* leghivebb vasutasai: a gróf ur és szerkesztője pedig közölni fogják hűveikkel, hogy félév előtti előfizetési felhívását a *Független Magyarországnak*, — amelyet ők is aláírtak — senki a vasutasok közül meg ne szívelje. Mert melyik szentnek szabad olyan lapot támogatni, amelyik nem Kossuth hitvallása?

Magyarstilus a Máv.-nál.

A képviselőházban ujabban olyan ötlet merült fel, amelyet érdemes megörökíteni.

A grandiozus ötlet a következő:

A Máv. forgalmában kifejezésre kell juttatni a magyar stílust és a magyar *formanyelvet*.

Már most próbáljuk meg elképzelni ennek az ötletnek gyakorlati megvalósítását.

A pályaudvarok üvegtetejét lebontják és helyébe nádfedelet tesznek. A gőzmozdonyokat apró gémeskutak mintájára építik. A személyszállító kocsik pedig kis tanyaházak stílusában készülnek. A teherkocsik egyszerű hombáralaku waggonok lesznek. A vasuti kocsik végéhez formás galamduc külsejű fülkéket építenek a kalauzok számára. A kocsik ütközői öntött vastulipánok lesznek. A kapcsolók pedig nadrágszíj alakú kovacsolt vaslemezek, amelyekbe erős acélszatt akaszkodik.

Nagy gonddal oldják meg az étkezőkocsik magyar stílusát. Az étkezőkocsi a csárdák utánzata volna. Kívül gyaluforgácsos libegő oégérrel, esetleg a „*Makk hetes*“-sel. Belül léckerítéses söntést alkalmaznának, a söntésben hosszú pipájú zsidóval, aki Icig néven szerződteendő. A kocsikban cseréptányérokra adják az ételt és gólyanyaku üvegekben az italt. A kiszolgálást bokorugró szoknyában főzről pattant menyecske végzi. A mentül csak két fogásból állhat: bürgepaprikásból és turóscsuszából. Ital: homoki siller.

Az étteremkocsi oldaláról a „*Dining Room*“ felirat lekaparandó és helyébe a „*Hólyagos*“ vagy „*Az két kék bakokhoz*“ felirat illesztendő. A hálókocsi-társaság, amely az étteremkocsikat továbbra is bérlő, köteles 3 tagú cigánybandát a csárdakocsi közelében alkalmazni, hogy egy primás, egy klarinétos és kisbögös festői cigányjelmezben a idegenforgalom emelésére állandóan kéznél legyen. A csárdaillúzió tökéletessége szempontjából az étteremkocsi e célra készült fülkéjében betyárok tartandók készenlétben, akik, ha a vonat erdön halad át, előtörnek fülkéjükből és az utasokat kifosztják. A csárdakocsikat száz szál gyertya világítja.

Nem kevésbé nagy gonddal és magyar stílus-érzékkel építendő a hálókocsi. Ez a waggon egy kazalt ábrázolna, amelyet csillagos és holdvilágos égboltozat borítana.

A kazalkocsi tövében kényelmes fekvőhelyek biztosítanak nyugalmat az utasoknak. Különös gond fordítatnék a nászutasokra, akiknek a fülkéjében műpitypalatyok emelnék a poézist.

Még csak a vasuti személyzet egyenruhájáról kell néhány szót ejtenünk.

A kalauzok árvalányhajás kalpagot kapnak, csipkés dolmányt és borjuszájú inget. Nagyon természetes, hogy a szolgálatot villogó gatyában teljesítenék, amely alatt rámás csizma kopogna. Az ajtókat fokosokkal nyitogatnák és ugyancsak ezzel lyukasztanak keresztül a jegyeket is.

Magában a forgalmi szolgálatban a magyar stílus körülbelül ily módon volna kifejezendő:

A vonatvezető (a nap állását vizsgálja, azután a fogai közül sereint egyet, majd oda szól a mozdonyvezetőnek): No komám, úgy vélöm, mehetünk. Már igen fent jár a nap.

A mozdonyvezető: Mehetünk?

A vonatvezető: Mehetünk!

A mozdonyvezető: Hát menjünk, egye meg a fenét! (Felszáll a gépre és egy karikás ostorral nagyot durrant.) Gyia! Hogy verje beléd a gőzt az a ritkán jóllakott uristen. (A vonat elindul.)

SZÖVETSÉGI ÜGYEK.

A Vasuti Munkások Országos Szövetségének hivatalos közleményel.

Központi iroda: VII., Garay-utca 16, I. em. 6. ajtó.

A szövetség központjának telefonszáma 76-01.

Értesítés.

A központi irodában a hivatalos óra délután 9 órától 1 óráig és délután 3 órától este 7 óráig tart.

Tagtársainkat értesítjük, hogy összes szóbeli ügyeik csakis 6 órától 8 óráig, ünnepek és vasárnapokon pedig délután 9 órától 12 óráig intézhetnek el.

A helyi csoportok közleményel.

A ruttkal helyi csoport július hó 16-án, este 7 órakor rendkívüli közgyűlést és július hó 23-án, este 7 órakor taggyűlést tart.

Az újszónai tagtársak szíveskedjenek tagsági könyvecskéiket ellenőrzés végett a bizalmi férfiaknak átadni.

Az istvántelki helyi csoport folyó hó 27-én, szombaton, este 6 órakor taggyűlést tart. A taggyűlés után felolvasás lesz. Felkéretnek a tagtársak, hogy tagsági könyvecskéjüket ellenőrzés végett a helyi csoport vezetőségéhez szolgáltatassák be.

A szegedi helyi csoport folyó hó 27-én, szombaton taggyűlést tart.

Mindnyájunkat érhet baleset!

— Első cikk. —

Az új balesetbiztosítási törvény által tudvalevőleg furcsa kutyaszorítóba jutott a vasuti alkalmazottak érdeke. A nagy szentkoronás szakállgróf ugyanis a törvényjavaslat tárgyalása közben beadott egy módosító javaslatot azzal, hogy ez a módosítás a vasutasság érdekeinek védelmére szolgál. Voltaképpen pedig ellenkezőleg állott a dolog. A módosítás oly agyafurttan volt szövegezve, hogy első hallásra csakugyan úgy hangzott, mintha valami jó foglaltatnék benne a vasutasok részére. Oly megtevéstő volt a dolog, hogy még Pető Sándor is felült neki és visszavonta a maga módosító indítványát.

Csak amikor már meg volt szavazva a módosítás és a lapokban olvastuk, akkor vettük észre a suskust. Talán nem vagyok szerénytelen, ha azt mondom, hogy nekem tünt fel legelőbb a dolog. Akkoriban cikket is irtam róla a Magyar Vasutasban, de persze a megszavazott törvénnyel szemben annak már nem lehetett semmi fogantatja.

Hogy megértsük a dolgot, tudnunk kell, hogy valamely törvény mindaddig érvényben marad, amíg egy másik törvény azt hatályon kívül helyezi vagy meg nem változtatja.

Ezt tudván, tudnunk kell még azt is, hogy az 1874. évi XVIII. törvénycikk teljes kártérítést biztosít mindenkinek, aki a vaspálya üzemében megsérül. Ha valaki tehát elveszti valamiféle vasuti baleset, helyesebben vasutas-baleset által az egész munkaképességét, ennek meg kell kapnia az előbbi egész keresetét kártérítésként, ha pedig elveszti a munkaképességének a felét, akkor meg kell kapnia a keresetének a felét kártérítésként és így tovább. A kártérítés mindig abban az arányban történik

az 1874. évi törvény értelmében, amely mértékben a munkaképesség a baleset által csökkent.

Az új balesetbiztosítási törvény már sokkal szűkkeblűbb a kártérítés megállapításánál. Ez azt mondja, hogy ha valaki elveszti a teljes munkaképességét, akkor megkapja az előbbi keresetének hatvan százalékát. Ez a hatvan százalék a legmagasabb mértékű kártérítés és ha valaki munkaképességét nem egészen, hanem csak bizonyos részében veszítette el, akkor keresetének nem 60 százalékát, hanem a 60 százaléknak csak a megfelelő részét kapja. Például ha a munkaképességének a felét veszti el, akkor a kártérítés az előbbi keresete 60 százalékának a fele, vagyis más szóval az előbbi keresetének a 30 százaléka lesz.

Egy példa világosan megmutatja, hogy mi különbség van közöttük, ha a sérült ember az 1874. évi törvény szerint, vagy ha az új balesetbiztosítási törvény szerint kap kártérítést.

Tegyük fel, hogy valakinek a jobb karja az ütközők közé került és teljesen összeroncsolatott.

Ezt az embert minden valószínűség szerint teljesen munkaképtelennek mondaná ki a bíróság.

Mondjuk, hogy ennek a szerencsétlenül járt embernek az előbbi keresete az utolsó évben 1400 korona volt.

Az 1874. évi törvény szerint a kártérítést is 1400 koronában állapítaná meg a bíróság. Ellenben az új balesetbiztosítási törvény szerint csak az 1400 korona 60 százalékában, vagyis 840 koronában.

Ha pedig egyéb sérülés miatt fél munkaképességét veszítette, az 1874. évi törvény alapján kártérítése évi 700 korona, az új törvény alapján azonban csak 420 korona.

Látnivaló tehát, hogy a kettő között irtóztató különbség van és mi csoda óriási érdeke a vasutasságnak, hogy baleset bekövetkezte esetében ne az új törvény szerint, hanem a régi szerint kapjon kártérítést.

Amikor ezt az új törvényt a képviselőházban tárgyalták, a törvényjavaslat szövegében nem volt az benne, hogy ez az új törvény az 1874-iki törvényt hatályon kívül helyezi. Ennélfogva az teljes mértékben hatályban is maradt volna. De azért az új törvény szövege is olyan homályos volt, hogy nem lehetett egészen világosan eligazodni ezen a kérdésen és a vasutasok nyugtalanokdtak. A mi lapunk hétről-hétre feszegette ezt a dolgot.

Mondom, ekkor kelt fel a szakállgróf és ilyesfélét mondott: „Tisztelt Képviselőház! Kétségek merültek fel az iránt, hogy az 1874. évi XVIII. törvénycikk hatályban marad-e az új törvény életbelépése után is a vasuti alkalmazottakra vagy sem. Én ugyan azt tartom, hogy igenis hatályban marad, de mégis, hogy semmi félreértés ne lehessen, beterjesztek egy módosítást, amely kétségtelenné fogja tenni, hogy az 1874. évi XVIII. törvénycikk teljes hatályában fenmarad.“

Ez volt a bevezetés. És ezután a bevezető után gróf Batthyány Tivadar beterjesztette a módosítását, amely homlokegyenest az ellenkezőjét tartalmazta annak, amit mondott. Az ő indítványa szerint az 1874. évi törvény csak azokra a vasutasokra marad hatályban, akikre az új törvény különben se terjed ki. Amiből önként következik, hogy a többiekre igenis hatályon kívül helyeztetik. Batthyány Tivadar gróf ezzel, nem lehet tudni, tudatlanságból-e vagy tudatos rosszasággal, óriási kárt okozott a vasutasoknak. Az ő módosító indítványa folytán sokkal rosszabb helyzetbe került a vasutasságnak egy óriási része, mintsem lett volna a törvényjavaslat eredeti szövege szerint. És hogy ezt a dolgot azzal a bevezetéssel lehessen elkövetni, amely szerint „az 1874. évi törvény teljes hatályban maradását akarom kétségtelenné tenni“, azután beterjeszteni a módosítást, amely szerint az 1874. évi törvény hatályon kívül

helyeztetik — nohát ez se eshetnék meg sehol a világon másutt, csak a magyar képviselőházban.

A törvény ezzel a zavaros paragrafussal szentesítettén, óriási fejtörést okozott az egész jogászvilágnak, de a vasutigazgatóságoknak is, amelyek nem tudták magukat hirtelenében tájékozni. Nem tudták, ki van kivéve az új törvény alól balesetbiztosítás tekintetében, ki kerül alája és így azt se, hogy mire hatályos az 1874. évi XVIII. törvénycikk, mire nem.

Majd egy évig törték rajta a fejüket Máv.-ék, míg végre megállapodásra jutottak. A megállapodást és így a jövőre szóló intézkedéseket az a rendelet tartalmazza, amely a Hivatalos Lap legutóbbi számában megjelent. E rendeletet mindenkinek ismernie kell, mert minden vasutasnak óriási érdeke fűződik hozzá. A Magyar Vasutas már közölte a rendelet kivonatát, de az nem elég a megértéshez. Nem volna elegendő, ha teljes egészében leközölnék sem, mert — akárki szövegezte is — de kutyarosszul van megstilizálva. Azt bizony még az összes vonatkozó dolgokat jól ismerő jogászembernek is kétszer kell megrágnia, hogy megértse, nemhogy az egyszerű laikus ember megértene.

Én tehát majd lefordítom a rendeletet magyarra és megismertetem vele a vasuti munkásságot. *Dr. Kadosa Marcel.*

Vasutasok a parlamentben.

Nagyon természetes, hogy nem magyarországi állapotokról írunk, amikor a fenti címet adjuk cikkünknek. Mert az ismeretes, hogy az ország 7000 papja közül tucatjával találunk olyanokat, akik képviselők is. Az ország 6000 ügyvédje közül másfélszáz a képviselő-ügyvéd. De a 120.000 vasutasnak nincs képviselője a parlamentben. Bezzeg van Ausztriában, ahol nem tiltják meg az elnökök, hogy a képviselők a vasuti munkásokról beszéljenek.

Az osztrák parlament mult heti ülésének egyikén egy egész sereg szociáldemokrata képviselő szólalt fel a vasutasság érdekében. A felszólalások annyira ráillenek a mi viszonyainkra, hogy foglalkoznunk kell velük.

Tomschik József konstatálja, hogy az utóbbi három év alatt az osztrák államvasutak 78.000 főnyi alkalmazottja mindössze 9 millió bérenyelésben részesült. Fejenként tehát a három év alatt a kereset mindössze 114 koronára rugott. És hogy adták ezt meg? 1905-ben a passzív rezisztencia nyomán kihirdették, hogy 1905 december 1-ig visszamenőleg lép életbe a magasabb javadalmazás, de utóbb visszavonták ezt a rendelkezést. A munkásságnak kellett azután sikra szállnia s jogát kivívnia.

A bérszabályozásnál belátták végre azt is, hogy lehetetlen a pályafentartási munkásokat olyannyira nyomoruságos bérekben részesíteni. Az új munkásokat tehát magasabb bérben részesítették, a régiéket, 10, 20, 30 év óta szolgálatban állók részére azonban már nem volt pénz s mindössze 5 fillér béremelést kaptak.

Ilyen körülmények között érthető a munkásság elkeseredése. Az átlagos keresete az állandó munkásoknak 2 kor. 77 fillér. Szégyene ez az államnak. A legutóbbi 10 év alatt a napi kereset csupán 38 fillérral emelkedett s emellett vannak munkások, akik 10 év óta egy fillér javítást sem kaptak.

A viszonyokat a parlamentnek kell megjavítania.

Ellenbogen, szociáldemokrata képviselő ama indítványa, hogy ipari munkások minimális bére 4, a napszamosoké 3 korona legyen egy cseppet sem tulzott. Magánüzemek ennyit már régóta fizetnek.

Beszéde továbbírtolyamán utal a porosz és bajor vasutakra, akik tirthetően rendezték az alkalmazottak fizetését. De különösen nagy elégedetlenséget szülnék a soron-

kivüli előléptetések, amny legtoóbbször nem az érdem, hanem a politikai meggyőződés alapján történik.

Beszéde végén előadja a vasutasok óhajait, utal arra, hogy sok kategóriánál még a 24 órai, sőt a 36 óras szolgálati idő divik. A 12 óras szolgálatot követő 24 órai pihenőt követeli.

Elvárja, hogy a parlament cselekedni fog; ha nem, úgy a vasutasok tudni fogják, mit kell cselekedniök.

Igen érdekes volt *Hackenberg*, ugyancsak szociáldemokrata képviselő felszólalása a vasuti műhelymunkások érdekében. Ennek a kategóriának legfontosabb óhaja a kinevezés, de anélkül, hogy keresetében megrovidulna.

Botrány volna, ha a kinevezés után kevesebbet keresnének, mint bér munkás körükben.

A műhelyi munkásság ki van szolgáltatva a műhelyfőnökség kegyének, még a bérenyelés tekintetében is.

Gruber József (szoc. dem.) a lakáshiányról szól, amely a vasutasokat igen érzékenyen sújtja. Linzben például két vasutas állandóan a hajléktalanok menhelyében lakik, mert nem kaphatnak lakást, még a posta is csak egy deszkabarokban van elhelyezve.

Hudec (cseh, szoc. dem.) a vasutasok székálásáról beszél. Felemlit egy esetet, amidőn egy vasutast a halálba kergettek az üldözésekkel. Még más hasonló politikai üldöztetésekéről is szól. Majd pedig azt mondja, hogy a kormány csak újabb terheket ró a népre, de szociális reformokról nem gondoskodik.

Aki pedig mindezt olvassa, összehasonlítást tesz a magyar és osztrák vasutasok között, az irigykedve észlelheti, hogy az osztrák vasutasok, ha semmiben sem, de abban az egyben okvetlen előnyben vannak magyar kartársaik fölött, hogy ügyeiket a parlamentben is szóvátehetik. A magyar vasutasok ma még nincsenek ennyire. Azért kell hangoztatnunk: helyet a vasutasoknak a parlamentben!

LEVELEZÉS.

Zsolna. (A fűtőházból.) Az új-zsolnai fűtőházban főnökváltozás van. Az új főnök átvételi leltározása alkalmával a lakatosokat is sorba bementatták az új főnöknek. A bemutatást az összes fűtőházi alkalmazottak legjobb barátja Honfi mozdonyfelvigyázó végezte. Sikerült feljegyeznünk a következőket:

Az új főnök: Hány kocsilakatos van?

Honfi: Öt, de ezeknek sincs munkájuk; egész nap az állomáson beülnek a kocsikba és ujságot olvasnak! Ezek mást nem is tudnak, csak ha az ember szól nekik kiteszik az ujságba!

A főnök: (A géplakatosok egyikénél.) Ez elég tiszta ember és rendben is tartja a szerszámot.

Honfi: Igen, mert egész nap semmit sem csinál, csak sétál! Nem izlik neki a munka.

Azt hisszük, az új főnök maga is észlelhette Honfi gögös, rosszhiszeműségét. Jobb volna pedig, ha Honfi ur elolvasná az 1907. évi szeptember 27-én kiadott rendeletek közül s 217417/907. számukat. A napibérek és munkások részére biztosított egyéb kedvezményekről szóló 3, 4, 5 és 6. §-okat, amelyek megmagyaráznák Holba urnak azt is, hogy a lakatosokat, akik tulidőt dolgoznak, azokat másnap nem kell annyival előbb haza küldeni, hanem a tulórákat kell beszámítani, mert nem hisszük el Holbának azt a kijelentését, hogy ezentul ő (Honfi) lesz a főnök.

Nyugati pályaudvar fűtőház. (Gőzerővel a pusztulás felé.) Ezen sorok írójának alkalmá volt egy nyugati fiók műhelyi munkástársunkkal beszélni, aki is a következőképp nyilatkozott: Van a fenti műhelynek egy Engel nevű vezetője, aki a munkásság szemében a Máv. legcinikusabb hajcsárjainak egyike, úgy hogy a szolgálati és

illetmény szabályzat 18. §-ával nagyon sokszor összeütközésbe is jön, mert a munkásokat igen sokszor megsérti önértékükben. A hajcsárságot pedig oly mérvben gyakorolja, hogy ezzel pokollá teszi a munkásság helyzetét. Ipari munkásokat zavar napszamos munkára, visszautasítást nem tűrő hangon és az illető saját munkájának elvégzését is megköveteli. Ha nem kész, úgy jön a denunciació, besugás és ha valakire reá csap, annak vesznie kell. F. hó 13-án is a nyakára ült néhány munkásnak és üzte, hajtotta őket. Talpát vittetett két munkással a mozdony emeléséhez. Az elől menő háttal ment előre és egy utójában levő amerikai emelőben megbotlott, elesett s csak kicsibe mult, hogy egyiknek a mellét, a másiknak a lábát össze nem zuzta. Ugyanakkor emelőrudakkal tolatott egy mozdonyt, a másik munkást pedig olyan helyen foglalkoztatta, hogy a keze a kerék alá került és egy ujját csaknem leszelte a kerék. Az üzemi géphez állandóan alkalmazott gépész szabadságon van. Egy lakatos helyettesíti, de azt is csak addig engedi ott, míg a gép megindul, azután másutt foglalkoztatja, úgy hogy a gép órákon át felügyelet nélkül van. Ha valami baj fordulna elő, úgy nincs a gépnél senki, aki megállítaná. Hogy ez a főnökség tudtával van-e, azt nem tudjuk.

F. hó 10-én Poór nevű kazánkovácsnak, mint rendesen, nagyon sürgős dolga volt és be akart bujni a szűk kapunál a mozdony mellett. Ebben a pillanatban tolták el kézi erővel a mozdonyt, amely Poórt a falhoz szoritotta. A mentők vitték el.

Tekintetes Máv. igazgatóság! Hányadik áldozat ez már a nyugati pályaudvar fűtőház szűk kapujának? Vagy a munkásélet az semmi? És tisztelt Engel ur, jó lenne, ha ön nem zaklatná annyira a munkásokat, hogy ugyszólván fejveszetten rohannak minden körültekintés nélkül a saját vesztükbe. Vagy azt hiszi, hogy a munkások nyomorékká tevésében ön érdemrendet szerezhet.

Jársadalomtudomány.

A szociális kérdésről.*

Kétségtelen dolog, hogy a szegények harca a gazdagok ellen megkezdődött; és jaj azon államférfiaknak, akik nem tudják vagy nem akarják megérteni, hogy nekik nem a szegények, hanem a szegénység ellen kell küzdeniök. Nem a vagyon ellen, hanem a gazdagok kiváltságai ellen harcol a nép; ám ha eme kiváltságok a vagyon sáncai mögé bujnak, hogyan vihhatja ki a nép az egyenlőséget, amelyhez joga van, másképp, mint-hogy a vagyont ostromolja meg?

Már az ókor államai szenvedtek az emberiség eme kórságában; háromezer esztendőn keresztül vetették el a veszedelem magyát és az utánunk következő nemzedékek fogják azt learatni. A népek szabadoknak nevezték magukat, ha egyik gazdag a másik fölött semmi kiváltsággal nem birt a törvényhozásban és a végrehajtó hatalomban; a szegények azonban sohasem voltak szabadok.

Nagyon rövidlátóak voltak ama politikusok, akik azt hitték, hogy az olyan országok számára, melyekben a nemesség és papság kiváltságait elvesztette, az örök béke biztosítva van! Épp ezek az államok, mint Franciaország és Anglia, közelebb állnak a legborzasztóbb forradalomhoz, mint a többiek, melyek szabad alkotmányokkal még nem bírnak. Az utóbbiakban ugyanis az alsó néposztály elől, a hozzá legközelebb álló rend, a polgárság, elzárja a kilátást a magasabb, kiváltságolt rendek elől. Így tehát nem érzi az egyenlőség hiányát; ott azonban, ahol a középosztály az egyenlőséget már kivívta magának, az alsó néposztály az egyenlőséget maga mellett látja, felismeri nyomorult helyzetét s így itt előbb-utóbb ki kell

* Ezt a cikket Börne írta, de még 1831-ben. (!) Ha ma írná meg, bizony elcsuknák érte. Börne élelétéről tanuszkodik cikkének minden sora.

törnie a szegények harcának a gazdagok ellen.

A polgári rendnek komisz elámitása a közelgő veszedelmet még sietteti és veszedelmesebbé teszi. Mióta ugyanis a polgári rend szabaddá lett, részben félelemből, részben gögből állandóan hátrafelé tekint s közben elfelejt előre nézni s így nem látja, hogy egy legyőzött, de még élő ellensége csupán arra les, hogy ő a tekintetét félrefordítsa. Ezt a félelmet és gögöt a francia és angol arisztokraták nagyon jól ki tudják a maguk részére használni. A csöcselék titokban a polgárok ellen uszítják, míg ezeknek fülébe kiáltják: El vagytok veszve, ha nem csatlakoztok hozzánk!

A szegények borzasztó háboruját a gazdagok ellen, mely oly világosan áll szemem előtt, mintha már a kellős közepében volnánk, ki lehetne kerülni, a világ békéjét biztosítani lehetne; de az összes kormányok egyesült erővel munkálkodnak azon, hogy a veszedelmet előidézzék. A szegény embe-
reknek a francia kamarában nincsenek képviselőjük. *A legújabb francia alkotmány megtartotta a régi ostobaságot, a régi igazságtalanságot, a régi szánalmas filiszter-politikát, a választójogot a vagyonhoz kötötte, és a vagyontalanokat becselenekké is tette.* Az angol reformbill csupán a középosztály helyzetén javított, az alsó néposztály helotai állapotát pedig újból megerősítette. Az angol parlamentben, épp úgy, mint a francia képviselőkamrában csak a gazdag földesurak, a tőkepénzesek, meg a gyárosok ülnek, akik csupán saját érdekeiket tartják szem előtt, melyek a munkások érdekeivel homlok-egyenest ellenkeznek.

Az öszhaju állambölcsesség, mely az aggkortól gyermekessé lett, tajtézik a jobbak s több belátással bírók azon kívánsága ellen, hogy a népképviselőben az alsó néposztályok is részesíthessenek. Azzal érvelnek, hogy oly emberek, kiknek semmi veszteni valójuk sincsen, sohasem tudnának az ország közjóléte érdekében őszintén közremunkálni; minden cselszövő kicsalhatná vagy megvásárolhatná szavazatukat. Így beszélnek ők, hogy az ellenkezőjét hitessék el annak, amit valóban gondolnak. Mivel a szegények között több becsületes ember található, mint a gazdagok közt, mivel azok kevésbé vesztegethetők meg a gazdagoknál, azért a miniszterek nem akarják őket a népképviselők közé bebocsátani. Ugyan engedjenek beletekintést titkos lajstromukba, hogy ki olvashassuk belőlük hiveik és követőik, politikai kerítőik és kémeik névsorát s akkor majd ki fog derülni, vajjon több gazdag ember bocsátotta-e áruba lelkiismeretét, azért, hogy becsvágyát kielégíthesse és aljas gyönyöreinek élhessen, vagy pedig több szegény ember, azért, hogy éhségét csillapíthassa?

A gazdag emberek egymaguk alkotják a törvényeket, egyedül osztják el az adókat, melyeknek legnagyobb s legsúlyosabb részét a szegények vállaira rakják. Fellázad a szívünk, ha látjuk, hogy az állam terhei mily igazságtalanul vannak megosztva. A parasztnak oda kell adnia egyetlen fiát, hogy a gazdagok kihívó bőségét az ő insége ellen védelmezze és ha tovább már nem tud uralkodni kétségbeesésén s morogni kezd, a saját fiát küldi ellene, akinek 5 krajcár napi zsoldért bármely pillanatban készen kell lennie arra, hogy apagyilkos legyen.

Az összes adók az elsőrendű életszükségleti cikkeket terhelik és a gazdagok fényűzését éppen csak annyira adóztatják meg, amennyire azok hiúsága kívánja, mert a nagyon is olcsó élvezet nem emelné őket elég magasra a nép szemében. Az átkos államkölsönök, melyeket azok találtak fel, akik nem elégednek meg azzal, hogy az élő nemzedékeket szerencsétleneknek lássák, hanem csak abban a tudatban tudnak nyugodtan a sirba szállni, hogy a jövő nemzedékek is tönkre fognak menni — elvonnak az ipartól és kereskedelemtől majd minden tőkét s miután eképpen megvetették a romlás alapját, még növelik azt azáltal, hogy az államkölsönöket adózatlanul hagy-

ják s amit az állam ezen az uton bevételekben veszít, azt a még megmaradt szegényes iparon veszik be. A gazdag gyáros tönkrementnek tartja magát, ha mindegyik leánya török sált nem hordhat s hogy magától és családjától semmit se kelljen megvonnia, veszteségét a munkásokra háritja és leszállítja a munkabéreket.

Páris városának évenként 40 millióra van szüksége, melyből egy tekintélyes rész a befolyásos szállítók és vállalkozók kapzsi ujjai között ragad. Most még több pénzre van szükségük s egy idő óta abban törnek a fejüket, hogy a borra, vajra és szénre új adót vessenek ki. A gazdag ne szenvedjen alatta, csak a szegény embert terhelje, mint mindig. Egy üveg bor után 5 soust kell fizetni; hogy aztán az olcsó bor-e, melyet a szegény ember iszik, vagy drága, melyet a gazdag élvez, az nem tesz semmi különbséget. A 20 frankos bor után nem fizetnek több adót, mint azután, mely csupán 8 sousba kerül!

Egy énekesnő, kinek 40.000 franknyi évi jövedelme van, semmit sem fizet, míg az utcai muzikus napi koldulásának nagy részét a rendőrségnek köteles átszolgáltatni.

Az átkos lottó oly adó, mely egyedül és kizárólag a legszegényebb néposztályt sújtja. Harminc milliót lop ki így évente az állam a napszámosok rongyos zacskóiból s az a kormány, mely ezt cselekszi, még elég szivtelen arra, hogy a tolvajt pellengérré állítsa és a rablót életétől megfossza.

És mindezen undokságok után előállanak és megrágalmazzák ama szerencsétleneket, akiknek semmi veszíteni valójuk sincsen s felszólítják a gazdag embereket, hogy védekezzenek a vadállat, a nép ellen! És mindez Franciaországban történik, hol a szabad sajtó nem egy erőszakosságot megakadályoz, sokat pedig ismét jóvá tesz — hát még mi mehet végbe amaz országokban, ahol minden csendes, hol senkinek sem szabad panaszkodnia, hol minden ember csupán arról a fájdalomról tud, melyet önmaga érez!... Hiszen ezt a kolera igen világosan megmutatta nekünk. Hogyan mosolyogtak, csufolódtak és szobatudósokdakt akkor a nép örült elvakultságán, mivel az azt hitte, hogy a gazdagok és előkelők meg akarják őket mérgezni és hogy a kolera nem egyéb, mint azok gyűlöletének méregkeveréke!

De az igazság, mely emez örültség bensejében rejlik, a homályos ösztön, mely a népnek azt sugja, hogy ő csupán haszontalan szerszám, mely a gazdagok szolgálatára van rendelve, melyet eldobnak, ha többé nincs reá szükségük és széttörnek, mihelyt használhatatlenné válik, — ez az igazság a csufolódnak és szobatudósoknak kikerülte a figyelmét.

Vajjon a gazdagok nem azzal vigasztalták-e magukat minden ujságban, nem ujjongtak-e azon, hogy a betegség csak a szegényeket és alsóbbrendűeket sújtja, míg a gazdagoknak s előkelőnek mit se kell tőle tartaniok!? Vajjon a nép nem hallja, nem olvassa-e az eféle beszédeket s nem fog-e vajjon gondolkodni felettük?

No persze, megnyugtátja őket az, hogy a nép nem gondolkodik. Am annál a tett az a gyökér, amely majdan a gondolat gyümölcseit fogja megteremni és ha a nép egyszer gondolkodni kezd, akkor számotokra elmúlt a meggondolás ideje és azt többé sohasem szólíthatjátok vissza...

A Népszaváért.

Ha a vasuti munkások tizezrei tudnak áldozni az egyenesen ő ellenük lepauszálzott polgári ujságokért, ha pénzüket oda tudják adni azokért a lapokért, amely lapok mindenkor lekicsinyléssel és ferdítéssel irtak a vasutasmunkások mozgalmáról, úgy akkor egész jogosan irhatjuk le, hogy nem szervezett vasutas az, aki nem fizet elő a Népszavára!

Ha a vasuti munkások tudnák azt, hogy a Népszava erőssé tétele mily nagy fontosságú és jelentőségű a vasutasok igazságos

ügyükért való nehéz harcában és erős küzdelmében, tizezrével lépne be a Népszava előfizetői közé. Sajnos azonban, a vasutasok nagy táborra még csak távolról sem ismeri e tény óriási horderejét, csak panaszkodik a nyomoruságáról, anélkül, hogy keresné az eszközöket, amelyek e nyomoruság megszüntetésére vezetnek. A Népszava előfizetői között oly elenyésző számmal vannak a vasutasok, hogy bátran irhatjuk, hogy csak hallásból és egyéb indokokból nevezik magukat a szervezett vasutasok egy része elvtársnak. És ez nem anyagi helyzetben keresendő, ez nem más, mint óriási közönyösség az eszme és haladás iránt, mert vajmi kevés szervezett vasutas van, aki nem olvas polgári népbútító napilapot.

Hát szervezett vasutasok, ez nem mehet így tovább és nem szabad így tovább mennie! A gazdasági függőséget, a mai hatalom reakcionárus, népellenes politikáját egy szakma munkásai sem érzik úgy, mint a vasutasok és éppen ezen okból nekünk legelsőbb kell kivenni részünket azon harcból, amely megfogja szüntetni a gazdasági kizsákmányolásunkat, a politikai jogtalanságunkat. A Népszava a felvilágosítás zászlaja, olvasása társadalmi osztályhelyzetünk felismerését eredményezi.

Dobjátok tehát félre vasutasok a közönyösséget és sorakozzatok a Népszava előfizetői közé. Oly csekély áldozatot kíván ez tőletek és oly sokat ad, amivel megszerezhetitek a magatok boldogulását.

Nincs színtárságunk arra, hogy nektek dicsérgessük a Népszavát. Csak annyit jegyzünk meg, hogy a szociáldemokrata párt lapja volt az egyedüli lap, amely a szolgálati rendtartás ellen a ti gondolkodások szerint küzdött és harcolt. És ezek után támogathatjátok ti, szervezett vasutasok, azokat a polgári lapokat, amelyek a kormány által jól megfizetve, egyenesen ellenetek irt és harcolt? Aki ki akarja érdemelni a szervezett vasutas nevet, az sohas!

Rajtatok áll tehát vasutasok, hogy a jövő nagy küzdelmeiben még sikeresebben tudja érdekeiteket megvédeni. Ha ti megteszitek kötelelességeket, ha szerzettek új vasutas előfizetőket, akkor nincs hatalom, mely megakadályozza a ti mozgalmatok jogos törekvéseit.

Vasutasok! Munkások! Tegyétek ezt!

Önmagatokért, családotokért és gyermekeitekért teszitek!

Aki abban a megtiszteltetésben akar részesülni, hogy szervezett vasutasnak, hogy szociáldemokratának hívják, annak ne hiányozzék az asztaláról a Népszava.

A keleti pályaudvar szervezett vasutasai már kimondták nyilvános gyűlésükön, hogy minden szervezett vasutas erkölcsi kötelessége a Népszavára előfizetni. Mozduljon meg e példa nyomán a sinek mentén a szervezett vasutasok nagy táborra s ahová lapunk jár, hozzanak mindenütt hasonló határozatot. Ne feledjétek el, hogy ez a lap az' összszervezett munkásság tulajdona és polgári lapot támogatni: egyértelmű az öngyilkossággal.

A Népszava heti előfizetési ára 40 fillér.

Melyik szervezett vasutas ne áldozna ennyit, amikor tudatában lehet annak, hogy ezt a pár fillért saját anyagi boldogulásának oltárára adja?

Ki ne olvasna olyan ujságot, amely az ő bajával és sorsával foglalkozik, amely ujság az ő kizsákmányolása ellen és az ő emberi jogaiért küzd és harcol, semmiféle hatalomtól meg nem hátrálva!

Vasutasok! Munkások! Ha megértettétek e sorokat, lépjétek a Népszava előfizetői közé és gyűjtsetek előfizetőket. K. K.

VEGYES.

Bojkott. A temesvári szervezett vasutasok Birkenheuer Henrik fodrászmester üzleteit, amelyek a vasuti műhelylyel szemben és az Uri-utca 16. szám alatt vannak, a legszigorubb zárlat alá helyezte. Öntudatos vasutas nem jár ezekbe az üzletekbe!

Husbojkott. Budapest huszszorásai, a dolgozó nép fillerein meggazdagodott kizsákmányolók, hadat üzentek a szervezett munkásoknak és kimondták, hogy olyan munkást nem alkalmaznak, aki tagja a szakszervezetnek. A szervezett munkásoknak ezt a galád merényletet meg kell gátolniuk. Erre legalkalmasabb fegyver a huszszorások üzleteinek bojkottálása.

A bojkottált hentesmesterek névsora egyelőre a következő:

V. kerületben:

Löb Károly, Lipót-körút 24, Bottlik József, Visegrádi-utca 14, Balla Nándor, Tisza-utca 5, Slaupenczky József, Gömb-utca 5 és Váci-ut 114.

VI. kerületben:

Ács István, Aréna-ut 132, Máday Vendel, Fóthi-ut 24, Kalmár László, Levente-utca 2, Bohner Ferenc, Hungária-ut 90, Schallner M., Hungária-ut 59, Pohrer János, Hungária-ut 73, ifj. Mach István, Lehel-utca 32, Marthe Károly, Csángó-ut 8, Ortner Viktor, Fóthi-ut 16.

VII. kerületben:

Zelinka K., Garay-tér, Michl István, Thököly-ut 22, Pityi Ambrus, Nefelejts-utca 21—29 (Abonyi-udvar), Atal Dénes, Nefelejts-utca 50 és Damjanich-utca 46, Ólmosi Ödön, Thököly-ut 14, Tatár Pál, Nefelejts-utca 54, Pimperl Samu, István-ut 44, Troppert Alajos, Murányi-utca 5, Huter János, Bethlen-utca 6, Bognár János, Dohány-utca 28.

VIII. kerületben:

Stenzel Paula, Teleky-tér 3, Hüpfel Lénárt, Teleky-tér 9, Oblesser József, Szigony-utca 26, Csermák Károly, Madách-utca 5, Simon Károly, Békés-utca 3, özv. Láng Jakabné, Baross-utca 129, Svoboda Alajos, Nagytöplom-utca 16, Virág János, Illés-utca 7, Szilvási Emilné, Karpfenstein-utca 13, Kozálik Márton, Lujza-utca 24, Bem Ferenc, Örömvölgy-utca 10, Fridrich Antal, Bércoksis-utca 33, Fleischer Rezső, Berzsenyi-utca 8.

IX. kerületben:

Szerelemly József, Gát-utca 9, Palásti Sándor, Soroksári-ut 60, Brauch Ferenc, Mester-utca 33, Saurek Antal, Földvári-utca 9, Kohornik József, Lónyay-utca 23, Pászti János, Soroksári-ut 12.

X. kerületben:

Schreil József, Jászberényi-ut.

Ezekben az üzletekben nem tűnnek meg szervezett munkást a munkaadók, ezeken a helyeken tehát szervezett munkás nem vásárolhat.

De nem vásárolhat olyan üzletekben és nem étkezhetik olyan vendéglőkben vagy kifőzésekben, amelyek tulajdonosai a bojkottált hentesektől veszik áruikat.

A bródi vasutasok július hó 5-én délután 2 órakor nyilvános gyűlést tartanak, amelyre a zágrábi magyar és horvát központ küld ki szónokot.

Gyűlési tudósítások.

A keleti pályaudvar műhelyi, fűtőházi, műszaki és pályafentartási munkásai folyó hó 19-én nyilvános gyűlést tartottak az Óvoda-utca 26. szám alatti vendéglőben.

Napirenden volt a Máv. munkások helyzete. A 9 órai munkaidő. A vasárnapi munkaszünet és a sajtó. A gyűlés elnöke: Kiss Miklós, jegyzője: Langerl Ferenc volt.

Faragó elvtárs a vasutasok helyzetét fejtegette általános érdeklődés mellett. Ismertette a központi vezetőségben felmerült eszmének: a szakmák, illetve szolgálati ágaknak szakbizalmi csoport szerinti szervezését, amelynek keresztülvitelével lehetővé válik az összes szolgálati ágak sérelmeinek megismerése és azok orvoslása.

A gyűlés az eszmét magáévá tette és a legmesszebbmenő támogatást helyezte kilátásba.

Garai elvtárs a 9 órai munkaidő és vasárnapi pihenő érdekében kifejtendő agitációra hívta fel a munkásokat.

Felemlítette a műszaki munkások sérelmére tervbe vett vasárnapi pihenő-szabályozást, ami sokkal nagyobb mérvben hátrányos a munkásokra, mint régi rendszer volt.

A jelen volt nagyszámú műszaki munkások felháborodásukat fejezték ki a tervezet ellen.

Dovcsák elvtárs, a szociáldemokrata párt küldötte, a munkássajtó támogatására hívta fel a jelenlévőket.

Ecsetelte a polgári sajtó gyalázatos viselkedését a munkások jogos törekvéseivel szemben. Szembe állította ezzel a Népszavát, amely mindenkor bátran harcolt a vasutasok érdekeiért.

Felhívta a jelenlévőket, hogy a Népszava érdekében dolgozzanak s szerezzenek új előfizetőket a vasuti munkások körében. Szavait élénk helyesléssel fogadták.

Kiss Miklós elvtárs intézett azután rövid lelkesítő beszédet a munkásokhoz s jelezte, hogy most már a gyűlések s értekezletek szakadatlan sora következik. Ezzel a gyűlés véget ért.

MÁV. KONZUM-ÜGYEK.

— **A konzumról.** A napokban jelent meg a m. kir. államvasutak alkalmazottai fogyasztási szövetkezetének legújabb árjegyzéke.

Az árjegyzék 64 oldalra terjedő tekintélyes füzet, mely jövőre, mint a címlapon olvasható, évenként négyszer és pedig március, május, szeptember és december havában fog megjelenni.

A májusi füzet tartalma nagyjából a következő:

A szövetkezet 7 budapesti és 11 vidéki fiókarudájának felsorolása. — Naptári rész.

— A díjtalan házhozzáállítás módzatai, melyek szerint 10 koronát kitevő árucikkek házhozzáállítása díjtalanul történik. — Az árucikkek kiszolgáltatásának módzatai. — Panaszok esetén követendő eljárás. — A vidékre való szállítás módzatai. — A belépés és vásárlás feltételei. — Értesítés a fogyasztási cikkeknek a szövetkezet saját vegyészete által való gyakori vegyelemzéséről.

Az árjegyzék három részre oszlik és pedig: 1. A tulajdokaipeni fogyasztási cikkek; 2. háztartási és 3. különféle egyéb cikkek árjegyzékére. Külön fejezetben vannak felsorolva azok a kedvezmények, melyeket egyes fővárosi cégek a szövetkezet tagjainak nyújtanak. A kedvezményes 5—20%-ot tesznek ki. A kedvezményes árban a szövetkezet igazolt tagjai által ily módon beszerezhető cikkek: husnemű, butorok, cipők, fehérnemű és divatáru, férfi-, női- és gyermekruha, kalapok, szőnyegek, porcellán- és üvegedények, varró- és kötőgépek.

Ujítás az árjegyzékben, hogy a szövetkezet célja, jelenlegi és jövőben való feladatai szakavatott cikkekben vannak ismertetve. Hasonló ismertető része az árjegyzéknek ezután is lesz, ami mindenesetre alkalmas eszköz lesz a szövetkezet fejlesztésére, a szövetkezeti eszme népszerűvé tételére. A szövetkezetet, mint a háztartásban igen fontos gazdasági tényezőt mutatja be az a ténybeli adat, hogy a szövetkezet tejforgalma a múlt évi tejválság óta napi 3000 literrel 5000 literre emelkedett, célszerű kezelése, tejhűtőberendezése, valamint a tej olcsósága és jó minősége folytán.

Végül foglalkozik az üzletrészek 20 koronáról 30 koronára való felemelésének kérdésével, aminek szükséges voltát — tekintettel a fogyasztóközönség anyagi érdekeinek előmozdítása céljából tervbe vett nagyszabású reformokra — nagyon megszívlelhető módon fejtegeti.

Az egész kis füzet tanulságos olvasmány, amit a szövetkezet igazgatósága (VI., Izabella-utca 50. sz.) bárkinek díjtalanul vidékre is megküld, de akármelyik árudában is kapható.

MULATSÁGOK.

A vasuti munkások országos szövetségének északi főműhelyi helyi csoportja 1908. évi július hó 5-én, a Müller-féle vendéglő kert-helyiségében (Kőbányai-ut 39. szám alatt) a sátoraljayhelyi tűzkárosult munkástársaink felségélyezésére, a kispesti szervezett munkások dalkara szíves közreműködésével, táncsal és világpostával egybekötött kedélyes délutánt rendez. Műsor kezdete délután 3 órakor. Belépődíj nincs. Egy műsor ára 50 fillér, mely mindenkire kötelező.

A Máv. keleti p.-u. kocsműhely és műszaki kocsihivatal „Visszhang” dalköre Stark Henrik zenetanár, egyleti karnagy vezetésével 1908 július 5-én Pécelen, a Szemere-szálloda kerthelyiségében díjtekvés, világposta,

hangverseny és táncsal egybekötött nagy nyári ünnepélyt rendez. Belépti díj: előre váltva családjegy 2 korona, személyjegy 80 fillér. A pénztárnál: családjegy 2 korona 40 fillér, személyjegy 1 korona. A zenét az európai körutjáról visszatért híres Téglássy Gyula vezetése alatt álló zenekar szolgáltatta. Tánc reggelig. Az ünnepély kezdete délután 3 órakor. Díjtekvés kezdete délelőtt 9 órakor

Meghívó. A Vasuti munkások országos szövetségének szombathelyi helyi csoportja július 4-én, szombaton este a Portschy-féle vendéglő helyiségében nyári táncvigalmat rendez. Belépődíj: személyjegy 1 kor., családjegy három személyre 2 kor. 40 fill. A befolyt jövedelem saját könyvtára javára fordítatik. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

Meghívó. A székesfehérvári helyi csoport 1908. évi július hó 12-én, a Déli vasuti műhelyzenekar közreműködésével, Balatonaligára néptünnepélyvel egybekötött társas kirándulást rendez, melyre ugy az összes vasutasokat és b. családjaikat, valamint a nagy közönséget is tisztelettel meghívja a rendezőség. A Déli vasutasok részére díjmentes a különvonat! Részvételi jelvények ára 20 fillér, mely minden résztvevő felöttre kötelező.

A sásdi helyi csoport folyó hó 28-án, vasárnap délután a sásdi erdőben nyári mulatságot rendez. Belépődíj 80 fillér.

Akik a ti filléretekből huznak hasznót, azok az üzletemberék kötelesek benneteket támogatni azzal, hogy a Magyar Vasutast előfizetik.

CSERE.

Géplakatos cserélni óhajt Zsolnáról Pozsonyba. Cim a kiadóban.

Kiadóhivatali üzenetek.

Felkérjük mindama csoportok vezetőseit, kiknél lapunk 23. számából felesleges példányok vannak, szíveskedjenek ezeket hozzánk mielőbb beküldeni. A kiadóhivatal.

Szerkesztői üzenetek.

Zsolna. Köszönjük. Egy része más alkalomra marad. Türelem!

Nagybecskerek. Szük helyünk nem engedi meg, hogy Lestár Lajos bégaszentgyörgyi pályafelügyelő pimaszkodásaival foglalkozzunk. Önök megkapták az elégtételt, amidőn Frankl nagybecskereki osztálymérnök Lestár urat jól megpirongatta. És ennél fényesebb elégtételt mi sem adhatunk. Egyébként örüljenek, hogy Lestár csak rövid ideig helyettesítette az önök pályafelügyelőjét.

Zákány. Anélkül is megteesszük. Csupán bélyegzővel ellátott levelet veszünk figyelembe. Azért nem is közöltük a multkorit. Írójára nem emlékszünk. A kéziratot rég eldobtuk.

Kassai párttitkár. Cseppet sem csodálkozunk, ha a szentek közgyűlésén össze-vissza, elnököstül-mindenestül csak nyolcan jelentek meg. Sőt, nagyon is érthető ez.

Hálókocsi-ellenőr. A Máv. gépgyári munkások továbbra is tagjai maradhatnak a szövetségnek. A multkor érintett vizsgálat semmi jogi alappal sem birt. Az étkező kocsi pincérei sem vasutasok, azonban a szentkoronás szövetségnek mégis tagjai lehetnek. Legalább a főfelügyelőség emiatt még nem vett fel a szakállgróffal jegyzőkönyvet.

Felelős szerkesztő: **Faragó Dezső.**

Világosság könyvnyomda r.-t. Budapest, VII. Nyár-utca 1.

HIRDETÉSEK.

E rovat alatt közöltékért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget

Meghívó.

A Vasutas-Otthon házépítő-szövetkezet 1908 július 5-én, délután 3 órakor, Rákospalota-ujfalun az istvántelki főműhely éttermében

évi közgyűlést

tart, melyre az érdekelt tagokat tisztelettel meghívja

az igazgatóság.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő-választmány jelentése.
3. A felügyelő-választmány és a választmány felmentése és újbóli megválasztása.
4. Négy igazgatósági tagnak megválasztása.
5. Különféle indítványok.

Figyelmeztetés. A közgyűlési teremben csak szövetkezeti tagok jelenhetnek meg, kik ebeli jogosultságukat tagsági könyvecskájuk felmutatásával igazolni tudják.